

ΣΥΓΧΡΟΝΟ ΞΕΝΟ ΜΥΘΙΣΤΟΡΗΜΑ

—•••••—

Το κορίτσι με το βαμμένο
πρόσωπο

ΓΚΑΜΠΡΙΕΛ ΚΙΜ

Το κορίτσι με το βαμμένο
πρόσωπο

Μετάφραση
ΕΦΗ ΚΑΛΛΙΦΑΤΙΔΗ

ΩΚΕΑΝΙΔΑ

Στην Κέιτι και τον Μπίτι

Τίτλος πρωτοτύπου:
Gabrielle Kimm, *The Girl with the Painted Face*

1η έκδοση: Ιούλιος 2014

Μετάφραση: Έφη Καλλιφατίδη
Επιμέλεια: Ζένια Χασάπη
Τυπογραφική διόρθωση: Γιώργος Γιαννούσης

© 2013, Gabrielle Kimm
© 2014, για την ελληνική γλώσσα
Εκδόσεις Ωκεανίδα ΑΕ
Δερβενίων 38, 106 81 Αθήνα, τηλ. 210.38.06.137
e-mail: info@oceanida.gr
www.oceanida.gr

Ηλεκτρονική στοιχειοθεσία-Σελιδοποίηση: Εκδόσεις «Ωκεανίδα»
Εκτύπωση: Μ. Σπύρου & Σία ΑΕ

ISBN 978-960-410-718-6

«Καλέ μου κύριε, θα φροντίσετε τους θεατρίνους;
Ακούτε; Φερθείτε τους καλά – γιατί αυτοί είναι
τα σκίτσα και τα χρονικά της εποχής μας».

Άμλετ, Πράξη Β', Σκηνή 2
Ουίλιαμ Σέξπιρ

Λίγα λόγια για την Κομέντια ντελ Άρτε

Η Κομέντια ντελ Άρτε γεννήθηκε στα μέσα του 16ου αιώνα στην Ιταλία. Πλανόδιοι θίασοι επαγγελματιών ηθοποιών γύριζαν σε πόλεις και χωριά και έδιναν σε πλατείες και αρχοντικά παραστάσεις κωμωδίας που βασίζονταν σε στερεότυπα θέματα και χαρακτήρες, οι οποίοι ήταν άμεσα αναγνωρίσιμοι στο κοινό της εποχής, καθώς φορούσαν τυποποιημένα κοστούμια και μάσκες. Η υπόθεση συνήθως εκτυλισσόταν γύρω από τον έρωτα ενός νεαρού ζευγαριού, του *Ιναμοράτο* και της *Ιναμοράτα*. Με τη βοήθεια των υπηρετών τους, του σκανταλιάρη Αρλεκίνου και της χαριτωμένης Κολομπίνας, οι δύο ερωτευμένοι προσπαθούσαν να ξεπεράσουν τα εμπόδια που έβαζαν στη σχέση τους οι γέροι γονείς ή οι κηδεμόνες. Δεν υπήρχε γραπτό κείμενο, αλλά μια σειρά από κανοβάτσι, σκαριφήματα σκηνών πάνω στις οποίες αυτοσχεδίαζαν οι ηθοποιοί. Ένα από τα βασικότερα συστατικά της Κομέντια ντελ Άρτε ήταν τα λάτσι, έντονα κωμικές σκηνές που έδιναν τη δυνατότητα στους ηθοποιούς να επιδείξουν την ικανότητά

τους τόσο στον αυτοσχεδιασμό όσο και στα ακροβατικά και ζογκλερικά κόλπα.

Άλλοι συνηθισμένοι χαρακτήρες της Κομέντια ντελ Άρτε είναι ο πανούργος, καιροσκόπος και λάγνος Μπριγκέλα, που εμφανίζεται άλλοτε ως υπηρέτης, άλλοτε ως στρατιώτης και άλλοτε ως έμπορος. Έχει ιδιαίτερη κλίση στη μουσική και στο χορό. Ο εγωιστής και φιλοχρήματος Πανταλόνε αναλαμβάνει συνήθως το ρόλο του πατέρα, ενώ ο Ντοτόρε και ο Καπιτάνο ενσαρκώνουν το φανφαρόνο λόγιο και τον καυχησιάρη στρατιωτικό. Ο Τζάνι υποδύεται συνήθως τον υπηρέτη του Πανταλόνε και ξεχωρίζει για την ακόρεστη όρεξή του, τους άξεστους τρόπους και την κουτοπονηριά του.

Αξίζει να σημειωθεί ότι ο Φλαμίνιο Σκάλα και οι Φραντσέσκο και Ιζαμπέλα Αντρεΐνι που αναφέρονται στο Κορίτσι με το βαμμένο πρόσωπο ήταν υπαρκτά πρόσωπα και οι Τζελόζι ένας από τους πιο διάσημους θιάσους της Κομέντια ντελ Άρτε.

Καστέλο ντέλα Φραντσεσκίνα,
μερικά μίλια έξω από την Μπολόνια,
Οκτώβριος 1582

Ο Σεμπασιάνο ντα Κορέτζο δεν περιμένει το χτύπημα στο πίσω μέρος του κεφαλιού του που θα βάλει τέλος στη ζωή του. Έτσι όπως κρατιέται από την κολόνα του κρεβατιού, ζαλισμένος από το πολύ κρασί και με ένα έντονο σημάδι που φουντώνει στην άκρη του σαγονιού του, γελά καθώς σκύβει να πιάσει το πεσμένο σακάκι του.

Το χτύπημα που δέχεται είναι γρήγορο, δυνατό και βαρύ. Η βάση του σιδερένιου κηροπήγιου τον βρίσκει στο κεφάλι και σωριάζεται στο πάτωμα χωρίς τον παραμικρό ήχο, αν και τα δάχτυλα του δεξιού χεριού του συσπώνται για μια στιγμή και μετά μένουν ακίνητα.

Μόντενα, δύο μήνες νωρίτερα

Η Σοφία χώνεται σ' ένα στενάκι χτυπώντας με δύναμη τον ώμο της πάνω στον τοίχο, καθώς προσπαθεί να στρίψει στη γωνία.

«Έλα πίσω, βρε βρομοκλέφτρα!» Η φωνή είναι άγρια και γεμάτη θυμό.

Το χτύπημα στον ώμο της πονάει –η Σοφία βογκάει και βλαστημάει–, αλλά δεν κόβει ταχύτητα. Όταν αναποδογυρίζει ένα πανέρι με μήλα, εκεί που πάει να περάσει μπροστά από μια γριά καθισμένη σ' ένα κατώφλι, της φωνάζει ξέπνοα μια συγγνώμη. Πηδά πάνω από έναν κοιμισμένο σκύλο και κατεβαίνει τρέχοντας μια στενή σκάλα, δρασκελώντας δυο-δυο τα σκαλιά και κρατώντας τις φούστες της στις χούφτες της. Στο τέρμα της σκάλας σκοντάφτει, πέφτει με τα μούτρα και προσγειώνεται βαριά πάνω στα χέρια της. Ένας οξύς πόνος διαπερνά ένα από τα δάχτυλά της. Σηκώνεται όπως-όπως και, μαζεύοντας πάλι τις φούστες της, ρίχνει μια ματιά πάνω από τον ώμο της, παίρνει μια απότομη αριστερή

στροφή και βγαίνει έξω, σε μια μεγάλη πλατεία γεμάτη κόσμο, τόσο λαχανιασμένη, που πονάει όταν ανασαίνει· ελίσσεται ανάμεσα από πάγκους και καρότσια και τα χέρια των αγοραστών που θέλουν να αναμειχθούν στο επεισόδιο. Τα μαλλιά πέφτουν στο πρόσωπό της και χώνονται στο στόμα της κι εκείνη φτύνει τρίχες, τινάζοντας το κεφάλι δεξιά αριστερά, μη τολμώντας να αφήσει τις φούστες της, για να μην μπουρδουκλωθεί. Αποφεύγοντας έναν κοτοπουλά που έχει τεντώσει το μπράτσο προς το μέρος της γελώντας κοροϊδευτικά, η Σοφία βγαίνει τρέχοντας από την πλατεία και κοντοστέκεται για μια στιγμή να αναλογιστεί τι επιλογές έχει.

Ένα άλλο στενάκι ή τη μακριά βία Μπολόνια;
Χώνεται στο στενάκι.

Μόλις κάνει δυο βήματα όμως, της κόβεται η ανάσα, γιατί ο άνθρωπος με το βοϊδίσιο σβέρκο και τη χοντρή κοιλιά εμφανίζεται στην πέρα άκρη του – λιγότερο από εκατό βήματα μακριά της.

Κοκκινομούρης, με στόμα που θυμίζει τετράγωνη τρύπα, τη δείχνει με το δάχτυλο. «Να τη η σκρόφα!» Αρχίζει να τρέχει προς το μέρος της με βαριές δρασκειλιές και τις γροθιές σφιγμένες. Πίσω του έρχονται ακόμα μερικοί άντρες.

Η Σοφία κάνει μεταβολή και βγαίνει από το στενάκι, έτοιμη να βάλει τα κλάματα, αφήνοντας σε κάθε βήμα της έναν κοφτό, ξέπνοο λυγμό. Λίγο πιο πέρα, στη βία Μπολόνια, μια στενή μυτερή αψίδα βγάζει σε ένα άλλο βρόμικο στενάκι. Μεμιάς στρίβει βιαστικά και χάνεται στις σκιές.

Μια πόρτα είναι μισάνοιχτη. Ορμά μέσα, ανοίγοντάς

τη διάπλατα. Μετά, χώνεται πίσω της και την κλείνει, στηρίζεται με την πλάτη πάνω της, με το στόμα ανοιχτό και το στήθος της ν' ανεβοκατεβαίνει. Η ανάσα της είναι κοφτή και της γδέρνει το λαρύγγι λες και θέλει να το σκίσει. Η καρδιά της χτυπά τόσο ξέφρενα, που τη νιώθει στο λαιμό, στ' αυτιά, στο πρόσωπό της. Το χτυπημένο δάχτυλό της καίει και πρήζεται. Κρατά το πονεμένο χέρι πάνω στο μπούστο της και περνά το άλλο μέσα από τις μπούκλες της, παραμερίζοντας τα μαλλιά από το πρόσωπό της. Νιώθει τον ιδρώτα που έχει μαζευτεί μες στο στενό κορσάκι να παγώνει πάνω στην επιδερμίδα της· ένα ψυχρό ρυάκι τρέχει ανάμεσα στα στήθη της.

«Και τώρα;» μουρμουρίζει προσπαθώντας να πάρει ανάσα. «Τι... στο καλό... θα κάνω;»

Μια στοίβα πανέρια υψώνεται ακριβώς στην είσοδο ενός στενού λιθόστρωτου περάσματος. Κάνοντας ένα βήμα μπροστά μες στο σκοτάδι, σκοντάφτει πάνω τους και τα πανέρια αρχίζουν να κλυδωνίζονται και μετά να σωριάζονται αργά με έναν πνιχτό θόρυβο. Τα δύο ψηλότερα ανοίγουν και μισή ντουζίνα πεπόνια κατακυλά στο στενό πέραςμα.

«Να πάρει!» σφυρίζει μέσα από τα δόντια της.

Βαριά βήματα απέξω: αρκετοί άνθρωποι που τρέχουν.

Μια φωνή αντηχεί ακολουθώντας το ρυθμό των βαριών βημάτων του κατόχου της. «Από δω! Είμαι σίγουρος ότι ακούστηκε από δω!»

Η Σοφία κρατά την ανάσα της. Με μάτια διάπλατα και ανασαίνοντας ακόμα με ανοιχτό το στόμα, στριμώχνεται πάνω στον τοίχο πίσω από την πόρτα. Αν μπουν μέσα, θα τους ορμήσει.

Αλλά κανείς δεν έρχεται και, έπειτα από μερικές στιγμές, οι φωνές και τα βήματα σβήνουν.

Περιμένει για ακόμα μερικά λεπτά, ενώ η καρδιά της βροντοχτυπάει. Μετά, ανοίγοντας αθόρυβα την πόρτα, κρυφοκοιτάζει έξω στο στενάκι. Είναι έρημο.

Κοιτάζοντας δεξιά κι αριστερά, κάνει να βγει διστακτικά.

«Έι! Εσύ! Τι κάνεις εδώ;»

Η Σοφία πνίγει μια κραυγή.

Μια χοντρή γυναίκα με στρογγυλό, επίπεδο πρόσωπο σαν πιάτο την κοιτά άγρια από το διπλανό κατώφλι. «Ποια είσαι εσύ; Και τι δουλειά έχεις να βγαίνεις σαν την κλέφτρα από της κυρα-Μαρτέλο; Ξέρω ότι λείπει».

Η Σοφία σκέφτεται γρήγορα. «Είναι θεία μου», λέει χαμογελώντας πλατιά. «Πριν από λίγο την είδα στην πιάτσα και μου ζήτησε να συμμαζέψω τα καλάθια εδώ στο πέρασμα – όλα αυτά τα αναθεματισμένα πεπόνια! Είχε πολλές δουλειές σήμερα το πρωί και δεν προλάβαινε να τα μαζέψει η ίδια. Ο Θεός να την έχει καλά! Συγγνώμη αν σας ανησύχησα. Ευχαριστώ, σινιόρα... αντίο!» Αγνοώντας την οργισμένη απάντηση της γυναίκας, κάνει μεταβολή και περπατά όσο πιο γρήγορα μπορεί, χωρίς να φανεί ότι το βάζει στα πόδια, μέχρι που φτάνει στη γωνία. Ρίχνει μια ματιά πίσω της, της κουνά το χέρι, στρίβει στη γωνία κι αρχίζει να τρέχει.

Είκοσι λεπτά αργότερα και πάνω από δύο χιλιόμετρα προς τ' ανατολικά, η Σοφία επιτέλους επιβραδύνει το βήμα της. Η Πιάτσα Βέκια είναι γεμάτη κόσμο και φα-

σαρία, κι εκείνη προχωρά με ευγνωμοσύνη μες στην ανωνυμία του πλήθους, χωρίς να υποκύπτει στον πειρασμό να κοιτάξει πίσω της, ενώ ανοίγει δρόμο ανάμεσα σε πάγκους και καρότσια. Φτάνοντας σε μια καρότσια φορτωμένη τσαπατσούλικα με κακοπλασμένα καρβέλια και γλυκά, πηγαίνει και στέκεται ανάμεσα σε δύο μεγαλόσωμες, καλοντυμένες γυναίκες που παζαρεύουν με το φούρναρη.

«Α, όχι, όχι, Ντομένικο Ρόσι, σίγουρα πας να με κοροϊδέψεις!» Η πιο χοντρή από τις δυο κυράδες κουνά αποδοκιμαστικά το δάχτυλό της στον αλευρωμένο και κατάκοπο άντρα που βρίσκεται πίσω από την καρότσα.

Εκείνος σηκώνει τα δυο του χέρια με τις παλάμες προς τον ουρανό, σαν παπάς στη θεία ευχαριστία. «Κυρία Μπελίνι, ούτε στ' όνειρό μου δεν θα έκανα κάτι τέτοιο – ούτε σ' εσάς ούτε σε κανέναν άλλον!»

Κουνώντας το κεφάλι της, η γυναίκα λέει, «Ζητάς μια βασιλική αμοιβή για ένα τέτοιο ελεεινό ψωμί... ρίζ' του μια ματιά! Εσύ θα πουλούσες ακόμα και σκόνη από το πάτωμα του φούρνου σου!» Πιάνει το αντικείμενο που της προκαλεί τέτοια αγανάκτηση και το κραδαίνει μπροστά στο φούρναρη.

Ενώ ο φούρναρης αντιδρά θυμωμένος, απλώνοντας το χέρι και αρπάζοντας το καρβέλι από την οργισμένη πελάτισσά του, η Σοφία χώνεται πάλι πίσω από τις δυο γυναίκες κι απομακρύνεται, πηγαίνοντας προς ένα σημείο όπου έχουν μαζευτεί αρκετές δεκάδες άνθρωποι που κοιτούν κάτι ή κάποιον που η ίδια δεν μπορεί να δει. Ό,τι κι αν βλέπουν, προφανώς τους διασκεδάζει: μερικοί άντρες φωνάζουν κοροϊδευτικά και οι περισσό-

τεροι γελούν. Γεμάτη περιέργεια, η Σοφία χώνεται στο πλήθος για να φτάσει μπροστά.

Ένας λεπτός γκριζομάλλης άντρας, που φορά ένα ταιπωρημένο μαύρο σακάκι και κοντό παντελόνι, στέκεται πάνω σ' ένα αναποδογυρισμένο βαρέλι, μ' ένα ψηλό μαύρο καπέλο γερτό στο πίσω μέρος του κεφαλιού του. Στο απλωμένο χέρι του κρατά ένα κόκκινο μπουκάλι, κλεισμένο με φελλό και με περιποιημένη ετικέτα, ενώ καταγής, δίπλα στο βαρέλι, είναι μια ξύλινη κάσα γεμάτη με ίδια μπουκάλια.

«...και εδώ», λέει, «όπως τόσο μα τόσο λεπτομερώς σας το περιέγραψα, είναι το ίδιο το παρασκεύασμα. Ακριβώς εδώ. Κανείς από εσάς τους κυρίους δεν θα χρειαστεί να υποστεί ξανά τη δυσάρεστη εμπειρία – όχι, η λέξη δεν αρκεί για να περιγράψει την ντροπή: ας πούμε καλύτερα τη φρικτή δοκιμασία να αντιμετωπίσει τη γυναίκα του χωρίς... πώς να το πω... χωρίς το περιεχόμενο του παντελονιού του να είναι ετοιμοπόλεμο, όπως θα ήλπιζε...» Ο άνθρωπος κουνάει τα φρύδια του, κραδαίνοντας πέρα δώθε το μπουκάλι και τινάζοντας τους γοφούς.

Σφυρίγματα και αλαλαγμοί από το πλήθος.

«Ποτέ δεν πρόκειται να ξανανιώσετε ντροπή βλέποντάς το μαραζωμένο σαν ένα μαραμένο φύλλο συκής...» Αφήνει το μπουκαλάκι να γείρει επιδεικτικά σε οριζόντια θέση.

Μερικοί σφυρίζουν.

Κάποιος φωνάζει, «Μου φαίνεται ότι κατούρησες μες στο μπουκάλι, γερο-απατεώνα! Να τι έχει εκεί μέσα!»

Κι άλλα γέλια από το πλήθος. Η Σοφία κοιτάζει τα πρόσωπα γύρω της και απολαμβάνει το θέαμα.

Το στόμα του άντρα με το μαύρο σακάκι ανοίγει σε μια δραματική έκφραση οργής. «Πώς τολμάς! Τώρα δα σας είπα τι έχει εδώ μέσα!» Κουνά το μπουκαλάκι προς τη μεριά του άντρα που φώναζε. «Σπόρους ρόκας, βασιλικό, κόλιαντρο, ζουμί από τα πιο εκλεκτά στρείδια...»

Τώρα φωνάζει κάποιος άλλος, διακόπτοντας το κατεβατό. «Εντάξει, όλα αυτά μπορεί να είναι εκεί μέσα... αλλά μάλλον τα έφαγες εσύ και μετά κατούρησες στα μπουκάλια!»

Ο άντρας πάνω στο βαρέλι βγάζει μια τραγική κραυγή. «Προσβάλλεις την ίδια την ιστορία της ιατρικής!»

«Όχι τόσο όσο προσβάλλεις εσύ τη νοημοσύνη μας!»

«Αχ, και να ξέρατε! Σας είπα για τον κόλιαντρο, τη ρόκα, το γναφάλιο και τα στρείδια – αλλά η πλήρης συνταγή γι' αυτό το εξαιρετικό Τονωτικό του Ερωτικού Πνεύματος είναι γνωστή μόνο σε όσους από εμάς έχουν δηλώσει αφοσίωση στην Αδελφότητα των Φαρμακοποιών. Σκεφτείτε, κυρίες και κύριοι, ένα μπουκάλι απ' αυτό το ελιξίριο αγόρασε μόλις την περασμένη εβδομάδα ο Φραγκίσκος των Μεδίκων, ο Μέγας Δουξ της Τοσκάνης – όχι όποιος κι όποιος! – για τριάντα σκούδα...»

«Ο Μέγας Δουξ; Σοβαρολογείς; Ο άνθρωπος έχει εφτά παιδιά! Θεε να πεις ότι ενός άντρα με εφτά παιδιά δεν του σηκώνεται;»

Ο άντρας με το μαύρο σακάκι ρίχνει πίσω το κεφάλι καγχάζοντας. Στρέφει το κόκκινο μπουκαλάκι προς τη μεριά του προπετούς. «Χα! Και βέβαια του σηκώνεται! Κάθε βράδυ! Αρκετές φορές κάθε βράδυ, μάλιστα! Δεν υπάρχει αμφιβολία! Και γιατί; Επειδή αγοράζει αποθέματα από το ελιξίριό μου εδώ και χρόνια».

Κι άλλες ζητωκραυγές από το πλήθος.

Η Σοφία κάνει να παραμερίσει τα μαλλιά από το πρόσωπό της, αλλά μορφάζει και τραβά το χέρι της κοιτάζοντας τα δάχτυλά της· το ένα είναι μελανό και πρησμένο. Με μια γκριμάτσα, προσπαθεί να το λυγίσει.

«Όπως είπα, ο Μέγας Δουξ της Τοσκάνης πλήρωσε τριάντα σκούδα για το τελευταίο του μπουκάλι από το Τονωτικό του Ερωτικού Πνεύματος».

Ένα σιγανό «οοο!» ακούγεται από το πλήθος.

Ο ανθρωπάκος συνεχίζει. «Αλλά για εσάς, εξαιρετικοί φίλοι μου, επειδή ξέρω πόσο πολύ το χρειάζεστε μερικοί-μερικοί», εδώ κάνει μια περίτεχνη υπόκλιση προς τους δύο αντιρρησίες και το πλήθος επευφημεί ξανά, «γι' αυτό δεν θα σας το δώσω τριάντα σκούδα ούτε είκοσι ούτε καν δέκα. Ούτε καν ένα! Όχι! Όλοι εσείς, καλοί μου άνθρωποι, μπορείτε να αγοράσετε αυτό το... αυτό το δυναμωτικό ποτό», ακόμα ένα τίναγμα των γοφών συνοδεύει τη λέξη, «για το ασήμαντο ποσό των τριάντα πέντε ιουλίων». Κάνει μια παύση και μετά προσθέτει πιο βιαστικά και πεζά, «Ή, αν θέλετε να έχετε απόθεμα, μπορώ να σας δώσω τρία μπουκάλια για ένα σκούδο».

«Θα πάρω ένα μπουκάλι. Μπορεί να ζωντανέψουν λιγάκι οι βαρετές νύχτες μου», λέει μια γυναίκα, βγάζοντας μερικά νομίσματα και κουδουνίζοντάς τα στην παλάμη της. Ακούγονται σιγανά γέλια.

Η γυναίκα δίπλα της συγκατανεύει. «Αν πάρεις εσύ, Κατερίνα, θα πάρω κι εγώ. Πάει καιρός που ο Τζανφράνκο δεν κάνει τίποτε άλλο με το καμάρι του από το να κατουράει. Κοντεύω να ξεχάσω πώς γίνεται».

Ο άντρας με το μαύρο σακάκι τούς χαμογελά. «Ωραιότατες μου κυρίες, θα είναι τιμή μου να συντελέσω ώστε να γίνουν οι νύχτες σας εκείνες οι άγριες και υπέροχες ερωτικές περιπέτειες που ήταν κάποτε».

Μερικές γυναίκες τσιρίζουν. «Άγριες περιπέτειες με τον Τζανφράνκο Μπέλο;» λέει μία χαχανίζοντας.

«Πώς τολμάς!» Η γυναίκα του Τζανφράνκο γίνεται κατακόκκινη. Σπρώχνει με αγκωνιές τους ανθρώπους που τη χωρίζουν απ' αυτή που την κορόιδεψε, και στέκει απέναντί της με τα χέρια στους γοφούς. «Όχι να μιλάς κι εσύ, Λορέτα Φιόρι... ο Ενρίκο σου δεν είναι δα και κάνα κελεπούρι».

«Κι εσύ πού το ξέρεις;»

Η γυναίκα του Τζανφράνκο δεν απαντά, αλλά σηκώνει το φρύδι και γελά ειρωνικά στη Λορέτα. Μετά κάνει μεταβολή κουνώντας το κεφάλι και λέει αρκετά δυνατά ώστε να την ακούσουν οι περισσότεροι, «Ένα πραγματάκι μια σταλιά – αν δεν έκανε τόση φασαρία, ούτε που θα καταλάβαινα ότι ήταν εκεί».

Η Σοφία χαμογελά. Ο κόσμος γιουχάρει και γελά ακόμα πιο δυνατά, καθώς η Λορέτα Φιόρι ρίχνει με όλη της τη δύναμη μια κλοτσιά στην πλάτη της γυναίκας του Τζανφράνκο, η οποία σκοντάφτει και προσγειώνεται στις παλάμες και στα γόνατά της.

«Έτσι σε θέλει ο Τζανφράνκο;» φωνάζει κάποιος. «Στα τέσσερα;»

Η γυναίκα του Τζανφράνκο, κατακόκκινη τώρα, σηκώνεται όρθια και απομακρύνεται από τον κόσμο μέσα σ' ένα πανδαιμόνιο από σφυρίγματα και γέλια.

Κάποιοι ανοίγουν δρόμο, προσπερνώντας τη Σοφία,

για να αγοράσουν μπουκαλάκια –μερικοί μες στο κέφι, άλλοι δηλώνοντας τις προθέσεις τους μ' ένα χυδαίο ενθουσιασμό, κάποιοι άλλοι στα κλεφτά και όλο ντροπή– και ο άντρας με το μαύρο σακάκι παίρνει τα νομίσματα που του δίνουν, τα ρίχνει σ' ένα πέτσινο πουγκί, που είναι περασμένο στη μέση του, και μοιράζει το εμπόρευσμά του χαμογελαστός και ανταλλάσσοντας αστεία με όλους. Το πλήθος τελικά αρχίζει να σκορπίζει μες στην πλατεία με κουβέντες και γέλια. Ύστερα από λίγο η Σοφία έχει μείνει μόνη κοντά στον ανθρωπάκο με το μαύρο σακάκι.

«Επιθυμείτε μήπως το ελιξίριό μου, σινιорίνα;» λέει εκείνος. Ρίχνει μια ματιά στο κιβώτιο στα πόδια του. «Μου έχουν μείνει μερικά μπουκαλάκια και μετά χαράς να σας δώσω ένα, αν και ομολογώ ότι δεν φαίνεστε να χρειάζεστε...»

Η Σοφία κουνά το κεφάλι. «Όχι, όχι, δεν θέλω το ελιξίριο. Αλλά, σινιόρ, μήπως μπορείτε να ρίξετε μια ματιά στο χέρι μου; Χτύπησα το δάχτυλό μου. Μήπως έχετε καμιά αλοιφή να του βάλω;»

Ο άντρας απλώνει το χέρι και η Σοφία ακουμπά το δικό της στην παλάμη του. Με εκπληκτική τρυφερότητα, το γυρνάει από δω κι από κει, εξετάζοντάς το με μια ρυτίδα ανησυχίας ανάμεσα στα φρύδια. «Πώς το κατάφερες αυτό;» λέει έπειτα από μερικές στιγμές.

«Σκόνταψα κι έπεσα».

«Μμμ, χάλια φαίνεται». Πιέζει απαλά σε όλο το μήκος του δαχτύλου, με μάτια κλειστά και την άκρη της γλώσσας του ανάμεσα στα δόντια. «Μπορεί να έχει σπάσει, αλλά νομίζω ότι στάθηκες τυχερή· ίσως είναι απλώς ένα άσχημο στραμπούλισμα».

Η Σοφία πλαταγίζει τη γλώσσα της. «Αχ, σας παρακαλώ, κύριε, πείτε μου ότι αστειεύεστε».

Ο άντρας κουνά το κεφάλι. «Είναι σίγουρα στραμπούλισμα και δεν μπορώ να εγγυηθώ ότι δεν έχει σπάσει κάτι εκεί μέσα».

«Μα είμαι ράφτρα. Δεν μπορώ να δουλέψω, αν είναι σπασμένο. Ειδικά μ' αυτό το δάχτυλο που σπρώχνω τη βελόνα. Σας παρακαλώ... πείτε μου ότι κάνετε λάθος».

Άλλο ένα κούνημα του κεφαλιού.

«Τι πρέπει να κάνω;»

«Έλα από δω και θα σ' το δέσω». Ο άντρας δείχνει με το κεφάλι μια μικρή καρότσα. «Θα του βάλω λίγη καμφορά και θα δέσω το τραυματισμένο δάχτυλο με το διπλανό του. Δεν μπορώ να κάνω τίποτα περισσότερο, καλή μου».

«Και πόσο καιρό θα πάρει να γιατρευτεί;»

Ο μικρόσωμος άντρας σουφρώνει τα χείλη του σκεφτικός. «Αν είναι στραμπούλισμα, μια βδομάδα, δύο το πολύ. Αν είναι σπάσιμο, τρεις, ίσως και τέσσερις μέχρι να μπορέσεις να βγάλεις τον επίδεσμο». Γυρίζοντας από την άλλη μεριά, ανεβαίνει στην καρότσα του κι αρχίζει να ψάχνει σ' ένα ζωγραφιστό κιβώτιο.

«Τέσσερις βδομάδες!» Η Σοφία ξεφυσά προσπαθώντας να μην πανικοβληθεί. «Δεν θα περιμένει τόσο πολύ».

Ο άντρας με το μαύρο σακάκι σηκώνει τα μάτια από το κουτί, κρατώντας ένα κομμάτι λινό, μια τούφα μαλλί κι ένα μικρό κεραμικό βαζάκι. «Ποιος δεν θα περιμένει και τι;»

«Τίποτα. Δεν έχει σημασία».

Ο άντρας χτυπά την παλάμη του στο αναποδογυρι-

σμένο βαρέλι, προσκαλώντας τη Σοφία να καθίσει. Εκείνη υπακούει. Της δίνει το βαζάκι και η κοπέλα το ανοίγει και το μυρίζει. Μετά το ξανακλείνει σφιχτά και το χώνει μες στο κορσάζ της. Ο άντρας παίρνει το χέρι της στο δικό του και βάζει την τούφα το μαλλί ανάμεσα στον μέσο και τον παράμεσο. Μετά τυλίγει τη λωρίδα του λινού γύρω τους, δένοντάς τα σφιχτά μαζί. Χωρίζοντας στη μέση το τελευταίο κομμάτι της λωρίδας, δένει τα δυο κομμάτια σ' ένα γερό κόμπο, στερεώνοντάς τα κοντά στη βάση των δαχτύλων. «Ορίστε», της λέει. «Καλύτερα;»

Η Σοφία γνέφει καταφατικά. «Σας ευχαριστώ, σινιόρ».

«Πώς τα κατάφερες κι έπεσες τόσο άσχημα;»

Η Σοφία κοιτά το συνοδό της. Τα μάτια του δείχνουν ότι μπορείς να του έχεις εμπιστοσύνη, σκέφτεται, παρ' όλες τις ανοησίες που έλεγε πριν από λίγο. Η έκφρασή του είναι ευγενική. «Έτρεχα», απαντά. «Προσπαθούν να με βγάλουν κλέφτρα».

«Ποιοι;»

«Ένας άντρας και ο υπηρέτης του».

«Και είσαι;» Ο άντρας χαμογελά. «Κλέφτρα;»

«Όχι, δεν είμαι».

«Και τι λένε;»

Η Σοφία διστάζει. «Μου ζήτησαν να παραδώσω μια πουκαμίσια σ' αυτόν τον άνθρωπο, στη βία Μαγκνταλένα, μια πουκαμίσια που του είχα μαντάρει».

Ο ανθρωπάκος γέρνει το κεφάλι του και την ακούει.

«Ο υπηρέτης του μου ζήτησε να περιμένω σε μια σάλα στον επάνω όροφο. Είπε ότι ο κύριός του ήθελε να

ελέγξει το μαντάρισμα, να βεβαιωθεί ότι ήταν του γούστου του».

Ανατριχιάζοντας στη θύμηση όσων έγιναν μετά, η Σοφία τού εξηγεί τι επακολούθησε. Αναφέρει τις ντροπιαστικές προτάσεις που της έκανε εκείνος ο άνθρωπος... και εξιστορεί πώς αντέδρασε.

«Και μετά το έβαλα στα πόδια, ενώ εκείνος φώναζε σ' έναν υπηρέτη ότι του είχα κλέψει το πουγκί –πράγμα που, φυσικά, δεν έκανα– και τώρα δεν θα μπορώ να ράψω για βδομάδες...» Η Σοφία υψώνει το μπανταρισμένο χέρι της. «Και η σινιόρα Ρομάνο δεν θα μου δώσει ούτε ένα μπαγιόκο, αν δεν μπορώ να δουλέψω». Παίρνει μια βαθιά ανάσα. «Έτσι κι αλλιώς, με πληρώνει ψίχουλα».

Ο άντρας με το μαύρο σακάκι κουνά το κεφάλι. «Καημένο, κακόμοιρο κορίτσι! Τι ιστορία! Ήσουν στ' αλήθεια άτυχη, σινιορίνα».

«Ναι. Αλλά ήμουν τυχερή που σας συνάντησα. Σας είμαι ευγνώμων, σινιόρ, που με βοηθήσατε με το χέρι μου».

«Α, καλά... είμαι κι εγώ ένας άνθρωπος που... που εξαναγκάστηκε από τις Αρχές να φύγει από την πόλη...» Κάνει μια παύση. «Και ποτέ δεν αρνούμαι να βοηθήσω ένα συνάνθρωπο που διώκεται από τους πλούσιους και τους ισχυρούς».

«Είστε πολύ ευγενικός», λέει η Σοφία.

«Ευλογημένη να 'σαι, παιδί μου, αλλά δεν είμαι. Τώρα άκουσέ με. Έχω λίγο ψωμί και μπίρα. Είναι πολύ για μένα... θα μου ήταν ευπρόσδεκτη μια συντροφιά να φάμε και να πιούμε μαζί».

Η Σοφία τού χαμογελάει. «Τότε σας ευχαριστώ. Θα ήταν τιμή μου. Μπορώ να ρωτήσω τ' όνομά σας, σινιόρ;»

Ο ανθρωπάκος κάνει ένα βήμα πίσω και υποκλίνεται βαθιά, βγάζοντας το ψηλό μαύρο καπέλο από το κεφάλι του με μια επιδεικτική ρεβεράντζα. «Νικολό Τζανέτι. Άλλοτε φαρμακοποιός και τώρα πωλητής των πλέον ποιοτικών σκευασμάτων και γιατρικών». Κάνει μια παύση και μετά προσθέτει μ' ένα συνωμοτικό ψίθυρο. «Και αρκετών λιγότερο ποιοτικών σκευασμάτων, ομολογώ».

Η Σοφία πηδά από το βαρέλι και υποκλίνεται. «Σοφία Τζενότι. Μαθητευόμενη ράφτρα».

«Λοιπόν, Σοφία Τζενότι, μαθητευόμενη ράφτρα, ας βρούμε κάπου πιο βολικά... όπως το πίσω скаλί της καρότσας μου... για ν' απολαύσουμε το ψωμί και την μπίρα μας και να ξεκουραστούμε λιγάκι».

Κάθονται στριμωχτά σε μια συντροφική σιωπή στο ξύλινο скаλί της μικροσκοπικής σκεπαστής καρότσας, τρώγοντας κομμάτια ψωμί και χαζεύοντας τους ανθρώπους που πηγαиноέρχονται στην πιάτσα. Ενώ η Σοφία καθαρίζει το στόμα της από τα ψίχουλα, ο Νικολό Τζανέτι βάζει μπίρα σε ένα όμορφο ασημένιο κύπελλο και της το δίνει. Η μπίρα είναι γλυκιά και δροσερή· η Σοφία τυλίγει το κύπελλο με τα δυο της χέρια και το ακουμπά στα λυγισμένα γόνατά της, με τα πόδια της μαζεμένα κάτω από το скаλί της καρότσας. «Η μητέρα μου ήταν θεραπεύτρια», λέει. «Ποτέ δεν έλεγε ότι ήταν φαρμακοποιός, αλλά ήξερε τα πάντα για τα φυτά και τα βότανα και...» Σωπαίνει, εύχεται να μην είχε αναφέρει τη μητέρα της. Οι αναμνήσεις είναι ακόμα επώδυνες – κι ας έχουν περάσει τόσα χρόνια.

«Ήταν;»

Η Σοφία κουνά το κεφάλι. «Ναι. Είναι... έχει πεθάνει». Δεν μπορεί να γίνει πιο σαφής. Όχι σ' έναν άγνωστο. «Λυπάμαι πολύ, καλή μου».

«Έχουν περάσει αρκετά χρόνια, ήμουν μικρή ακόμα». Σε παρακαλώ, σκέφτεται τώρα η Σοφία. Σε παρακαλώ, μη με ρωτήσεις πώς πέθανε.

Αλλά ο σινιόρ Τζανέτι δεν ρωτά. Την κοιτά για μερικές στιγμές και μετά χαϊδεύει τη ράχη του χεριού της και λέει, «Η πείρα μου μ' έχει διδάξει ότι οι γυναίκες είναι συχνά οι καλύτερες θεραπεύτριες».

«Πόσον καιρό σκοπεύετε να μείνετε στη Μόντενα, σινιόρ;» ρωτά εκείνη, αλλάζοντας σκόπιμα θέμα.

«Εγώ; Α, θα πάρω τους δρόμους πάλι σήμερα το απόγευμα. Εγώ και η Βιολέτα μου». Γνέφει με το κεφάλι προς ένα μεγαλόσωμο και άσχημο γάιδαρο που μασουλά μια στοίβα σανό λίγο παραπέρα.

Η Σοφία νιώθει με έκπληξη ένα τίμημα στενοχώριας στη σκέψη της αναχώρησης του σινιόρ Τζανέτι. «Θα πρέπει να είναι δύσκολη αυτή η ζωή», λέει, «να μην ξέρεις ποτέ πού θα κοιμηθείς, να μην έχεις ένα κανονικό σπίτι». Όχι ότι εγώ έχω, συμπληρώνει μέσα της.

Περνούν μερικές ατέλειωτες στιγμές. Ο Νικολό Τζανέτι μοιάζει χαμένος στις σκέψεις του. «Είναι ένα σπιτάκι ψηλά στο βουνό, καμιά τριανταριά μίλια από δω», λέει σιγανά κοιτάζοντας με απλανές βλέμμα κάτι που η Σοφία δεν μπορεί να δει. «Ένα όμορφο μέρος που το λένε Φαέντσα. Βλέπει προς μια πανάρχαια κοιλάδα, γεμάτη γέριες βελανιδιές και υπέροχες καστανιές, οξιές και κωνοφόρα. Είναι όμορφο μέρος και η κόρη μου

με τον άντρα της ζουν εκεί εδώ και... α, σχεδόν δέκα χρόνια. Όταν ο καιρός είναι κακός και δεν μπορώ να ταξιδέψω ή να κοιμάμαι στην καρότσα, μ' αρέσει να πηγαίνω και να μένω μαζί της – και νομίζω ότι κι αυτή χαίρεται που με βλέπει». Χαμογελά στη Σοφία. «Μου θυμίζεις την κόρη μου».

Η Σοφία ανοίγει το στόμα της να απαντήσει, όταν μια φωνή αντηχεί πάνω από τη βουή του κόσμου που απομένει στην πλατεία.

«Γιατί; Θεε να μάθεις γιατί έχω φέρει τη Μόντενα τα πάνω κάτω; Γιατί; Επειδή αυτό το τσουλάκι, αυτό το κλεφτρόνι, καταχράστηκε εμένα και τη φιλοξενία μου· μου έκλεψε πράγματα και δεν θα το βάλω κάτω αν δεν την τσακώσω!»

«Να πάρει! Αχ, Θεέ μου, αυτός είναι, σινιόρ!» Η Σοφία πετάγεται όρθια, η καρδιά της πάει πάλι να σπάσει, το κορμί της ξαφνικά λούζεται από παγωμένο ιδρώτα. «Αυτός είναι ο άνθρωπος που με κυνηγά σ' όλη την πόλη...»

Κρατά από το χέρι τη μαμά της, καθώς πλησιάζουν στο κέντρο της κωμόπολης Κομάκιο, και η Σοφία χοροπηδά χαρούμενη, όταν μια κραυγή τις κάνει να κοκκλώσουν. Τρεις άντρες στέκονται ο ένας πλάι στον άλλο, κλείνοντάς τους το δρόμο λίγα μέτρα παραπέρα.

Ένας απ' αυτούς τις δείχνει με το δάχτυλο.

«Αυτή είναι!»

Η μαμά παρατά το σάκο που κρατά και γυρίζει να τρέξει, σέρνοντας τη Σοφία μαζί της, αλλά η Σοφία είναι πολύ μικρή, δεν μπορεί να την ακολουθήσει και σκοινιάφτει. Η μαμά στρέφεται ν' αντιμετωπίσει τους τρεις

άντρες χώνοντας τη Σοφία πίσω της. Κρατώντας την εκεί, πισωπατά προς έναν τοίχο κουνώντας το κεφάλι της και οι πανικόβλητες ικεσίες που κυλούν από τα χείλη της, καθώς οι τρεις άντρες πλησιάζουν, είναι ακατανόητες για τη Σοφία.

Ο Νικολό Τζανέτι την πιάνει μαλακά από το μπράτσο. «Μπες στην καρότσα», της λέει ήρεμα.

Σκαρφαλώνει και περνά το παραπέτο του κάρου, ζαρώνει κάτω από το θόλο του καναβάτσο, ενώ ο Τζανέτι λύνει ένα σκοινάκι και αφήνει το πίσω κάλυμμα να πέσει. Η Σοφία χώνεται ανάμεσα σε κάτι κιβώτια και στριμώχνεται ανακούρκουδα πίσω από μια σειρά κεραμικά δοχεία, ξέροντας πως έχει παγιδευτεί για τα καλά: δεν υπάρχει άλλη έξοδος. Ξεροκαταπίνει και νιώθει να ζαλίζεται.

«Έι, εσύ!» ακούγεται η βροντερή φωνή, μόλις λίγα βήματα από κει όπου κάθεται. Η σκιά του άντρα, σκοτεινή και παραμορφωμένη, γλιστρά πάνω στο ζαρωμένο καναβάτσο. «Τι έχεις να πεις, σινιόρ; Είδες ένα κορίτσι γύρω στα δεκάξι; Κίτρινο φόρεμα. Κάπου τόσο ψηλή». Το μπράτσο της σκιάς υψώνεται, καθώς ο μεγαλόσωμος άντρας δείχνει το ύψος της. «Σκούρα μαλλιά. Βυζάκια σαν ροδάκινα. Κατά πάσα πιθανότητα λαχανιασμένη από το τρέξιμο».

«Δεν είδα τίποτε, σινιόρ». Η φωνή του Τζανέτι είναι ήρεμη και σταθερή. «Είμαι βέβαιος ότι θα θυμόμουν το δίχως άλλο μια κοπέλα όπως αυτή που περιγράφετε».

«Η παλιοκαριόλα μού έκλεψε ένα ολόκληρο πουγκί νομίσματα».

Η Σοφία ακούει τον Τζανέτι να πλαταγίζει τη γλώσσα του. «Φριχτή αθλιότητα!»

Γίνεται μια μεγάλη παύση.

Μετά, ο κοιλαράς λέει, «Γαμώτο! Είμαστε εντελώς ηλίθιοι! Χάνουμε το χρόνο μας. Λουίτζι!»

«Κύριε!» Η φωνή του υπηρέτη.

«Έχουμε κάνει άνω κάτω την πόλη για το τίποτα. Θεέ μου, είμαι βλάκας! Δεν χρειάζεται να τη βρούμε – χρειαζόμαστε την κυρά της. Λουίτζι, πήγαινε αμέσως και φέρε τη σινιόρα... πώς τη λένε; Τη ράφτρα. Τη Ρομάνο. Αυτό είναι: Ρομάνο».

Η Σοφία σκεπάζει το στόμα με τις παλάμες της.

«Και πες της τι κλέφτρα κι απατεώνισσα είναι η μοδιστρούλα της». Γίνεται μια παύση και μετά η Σοφία ακούει τον άντρα να μουρμουρίζει, «Θα μάθει αυτό το βρομοπουτανί τι παθαίνει όποιος τολμά να μου φερθεί έτσι...»

Η πελώρια σκιά απομακρύνεται από το κάρο, όλο και πιο ξέθωρη και θολή, και η Σοφία χάνει το τέλος της φράσης. Μετά, μια γωνιά του καλύμματος ανασηκώνεται και η Σοφία βλέπει τον Νικολό Τζανέτι να χώνει μέσα το κεφάλι του. «Έφυγε», της λέει. «Πάει πια. Τον είδα να φεύγει από την πιάτσα».

Η Σοφία βγαίνει όπως-όπως από το κάρο. Της έρχεται ζαλάδα και κοιτά πρώτα γύρω της για μια στιγμή και μετά στυλώνει τα μάτια στον Νικολό Τζανέτι. «Σας ευχαριστώ, σινιόρ. Σας χρωστάω ευγνωμοσύνη για... ειλικρινά... αλλά συγγνώμη... πρέπει να φύγω».

«Μα...»

«Είμαι πια τελειωμένη υπόθεση στη Μόντενα, σι-

νιόρ. Αυτό ήταν. Τον ακούσατε, θα πει στη σινιόρα Ρομάνο ότι είμαι κλέφτρα».

«Μα κάνει λάθος. Είσαι αθώα. Δεν θα το καταλάβει, όταν της το πεις;»

«Όχι», λέει η Σοφία κουνώντας το κεφάλι. «Δεν θα το καταλάβει. Θα θέλει να με συλλάβουν ή να με διώξουν από την πόλη. Δεν μπορώ να μείνω. Πρέπει να φύγω από την πόλη... αμέσως. Τουλάχιστον για ένα διάστημα. Μέχρι να καταλαγιάσει ο θόρυβος. Αλλά σας ευχαριστώ. Σας ευχαριστώ πάρα πολύ». Πιάνει το χέρι του Νικολό Τζανέτι για μια στιγμή και μετά κάνει μεταβολή κι αρχίζει πάλι να τρέχει, διασχίζοντας την πιάτσα προς την Πόρτα Νουόβα.

«Σινιορίνα!» ακούει τη φωνή του Τζανέτι πίσω της. «Σταματήστε! Ακούστε! Έχω μια ιδέα. Γιατί να μην...»

Αλλά τα βήματά της ηχούν δυνατά στο λιθόστρωτο και οι τελευταίες λέξεις του δεν φτάνουν στ' αυτιά της.